

Nowelizacja ustawy zasadniczej RFN z 24 marca 2025 r.

Tytus Jaskułowski
Analityk The Opportunity

27.03.2025

Poprawki wprowadzone do Konstytucji Republiki Federalnej przez ustępujący parlament noszą znamiona precedensu. Nie gwarantują też automatycznej poprawy stanu tych elementów systemu gospodarczego, które, zgodnie z nowelą, mają być finansowane poprzez zaciąganie dodatkowych kredytów. Co więcej, sama procedura zmiany ustawy zasadniczej wygeneruje dodatkowe konflikty polityczne. Będzie zarazem skłaniać do unikania reform strukturalnych na rzecz działań doraźnych, czyli zadłużania państwa na wiele lat.

We wtorek, 24 marca br. w [Dzienniku Ustaw RFN](#) opublikowano podpisany przez Prezydenta Republiki tekst ustawy o zmianie trzech artykułów Konstytucji. Dotyczyły zniesienia zakazu zaciągania kredytów w celu prowadzenia gospodarki finansowej.

Rząd federalny, stosownie do istniejących zapisów ustawy zasadniczej, nie miał, poza wyjątkami, prawa wydatkowania pieniędzy w inny sposób niż poprzez dysponowanie własnymi dochodami. Kredyty nie były zatem uznawane za dozwolone od momentu, gdy przekroczyły wartość 0,35% produktu krajowego brutto, względnie jeżeli nie dotyczyły stanów nadzwyczajnych, np. pandemii. Powodowało to ograniczenia w inwestycjach. Gwarantowało jednakże długofalową stabilność gospodarowania.

Obecne zmiany powodują, iż – jeżeli rząd uzna, że wydatki na obronę, ochronę ludności cywilnej bądź służby specjalne przekroczą 1% PKB, a zarazem muszą one zostać zrealizowane z uwagi na niezbędne wzmocnienie potencjału obronnego państwa – można finansować je poprzez dług. Rozwiązanie dotyczące legalnego zaciągania kredytów do wartości 0,35% PKB dotyczy obecnie także krajów związkowych. Wcześniej nie miały takiego prawa. Ponadto Bundestag zdecydował o utworzeniu specjalnego funduszu inwestycyjnego w wysokości 500 mld euro. Dotyczył finansowania rozwoju infrastruktury krajowej. Jeżeli wydatki na nią przekroczą w budżecie państwa 10%, fundusz ten służyć będzie pokryciu dodatkowych kosztów. Sam fundusz może być finansowany także z kredytów, aczkolwiek tylko przez kolejne 12 lat.

Pomimo nowych możliwości gospodarowania uzyskanych przez nowelizację konstytucji, zmiana ustawy zasadniczej i sposób jej przeprowadzenia wiąże się z wieloma zagrożeniami. W drugiej izbie parlamentu od głosu nad przyjęciem tych zmian wstrzymał się co czwarty kraj związkowy. Z uwagi na regularne przeprowadzanie wyborów do landtagów liczba członków federacji niechętnych liberalizacji dyscypliny budżetowej będzie większa. Poprawki do konstytucji wprowadzono po wyborach do Bundestagu, aczkolwiek na posiedzeniu parlamentu mijającej kadencji. Ten fakt będzie także wykorzystywany politycznie przez opozycję przeciwną nowej koalicji.

Precedens polegający na wpisywaniu zasad finansowania np. wywiadu przez kredyty – co niekoniecznie jest zapisem niezbędnym dla poprawnej implementacji ustawy zasadniczej – wywołuje pytania o bezpieczeństwo takich działań dla samej służby. Domniemanie, iż dana instytucja może otrzymać wsparcie pochodzące z kredytów nie oznacza pewności ich uzyskania oraz regularnej spłaty. Będzie tymczasem powodowało chęć dopisywania do konstytucji kolejnych podmiotów mających uzyskać wsparcie pochodzące z długu. Nie ma przy tym gwarancji, iż w kolejnej kadencji parlamentarnej obecne partie opozycyjne, np. przeciwna zadłużaniu państwa AfD, nie doprowadzą do wycofania przyjętych rozwiązań. W każdym przypadku przyjęta forma zmian ustawy zasadniczej zachęca do rezygnacji z reform np. optymalizujących wydatki publiczne na rzecz celowego zadłużania się, z przesuwaniem problemu spłaty owych zobowiązań na nieokreśloną przyszłość.

